

Sygn. akt VIII U 246/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 kwietnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Antoniewicz

Protokolant: st.sekr.sądowy Hanna Beyrowska

po rozpoznaniu w dniu 30 kwietnia 2013 r. w Gdańsku

sprawy D. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do odsetek

na skutek odwołania D. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 30 listopada 2012 r. nr (...)

oddala odwołanie

/na oryginale właściwy podpis/

Sygn. akt VIII U 246/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 listopada 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonej D. M. prawa do odsetek, stwierdzając, iż prawo do świadczenia zostało ustalone w postępowaniu odwoławczym przed Sądem i Sąd nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Nadto, w przypadku ustalenia prawa do świadczenia orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego. W niniejszej sprawie prawomocny wyrok Sądu Okręgowego z dnia 28 września 2012 roku wpłynął do ZUS w dniu 7 listopada 2012 roku, natomiast decyzja w sprawie została wydana w dniu 27 listopada 2012 roku i w związku z powyższym organ rentowy nie pozostaje w zwłoce co do terminu wydania decyzji i dlatego brak jest podstaw do wypłaty odsetek.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczona D. M. domagała się jej uchylenia i przyznania prawa do odsetek za okres od 29 kwietnia 2011 roku do 2 grudnia 2012 roku od dnia wymagalności poszczególnych płatności renty do dnia zapłaty, w oparciu o przepis art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona wskazała, iż powołany przez organ rentowy przepis art. 118 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jako podstawa dla odmowy naliczenia i wypłaty odsetek za zwłokę nie ma zastosowania w niniejszej sprawie, bowiem podczas postępowania odwoławczego nie zostały ujawnione żadne nowe okoliczności, które nie byłyby znane organowi

rentowemu oraz działającemu w jego imieniu Lekarzowi Orzecznikowi ZUS. Postępowanie odwoławcze potwierdziło fakt, iż zaskarżona decyzja została oparta o wadliwe co do ustalenia okresu niezdolności do pracy orzeczenie lekarskie, za co – zdaniem ubezpieczonej - bezspornie ponosi odpowiedzialność organ rentowy. Nadto, ubezpieczona podniosła, iż odmowa wypłaty odsetek jest sprzeczna z ustaleniami wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 roku, wydanego w sprawie sygn. akt P 11/2007, Lex Polonica nr 1574648. Ubezpieczona podała, iż Trybunał Konstytucyjny wyraźnie stwierdził, iż odsetki za zwłokę należą się, jeżeli organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w przyznawaniu lub wypłacaniu świadczenia. Ubezpieczona podkreśliła, iż za jedną z okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność Trybunał Konstytucyjny uznał błędne orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS. W ocenie ubezpieczonej okolicznością bezsporną jest fakt, iż Lekarz Orzecznik ZUS w orzeczeniu z dnia 4 kwietnia 2011 roku błędnie ustalił początek okresu częściowej niezdolności do pracy, co wynika z sentencji wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 28 września 2012 roku, sygn. akt VIII U 1532/11,

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona D. M. w dniu 1 lutego 2010 roku złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Decyzją z dnia 22 kwietnia 2010 roku organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do renty, wskazując, iż Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 14 kwietnia 2010 roku uznała, że nie jest ona niezdolna do pracy.

W wyniku przeprowadzonego postępowania odwoławczego od decyzji z dnia 22 kwietnia 2010 roku Sąd Okręgowy w Gdańsku postanowieniem z dnia 22 lutego 2011 roku, w sprawie prowadzonej pod sygn. akt XV U 1764/10, uchylił zaskarżoną decyzję i przekazał sprawę do rozpoznania organowi rentowemu oraz umorzył postępowanie w sprawie.

Decyzją z dnia 28 kwietnia 2011 roku organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do renty, wskazując, iż Lekarz Orzecznik ZUS orzeczeniem z dnia 4 kwietnia 2011 roku stwierdził, że ubezpieczona jest częściowo niezdolna do pracy od 22 października 2010 roku do 31 grudnia 2012 roku, jednakże niezdolność do pracy ubezpieczonej powstała po upływie 18 miesięcy od ustania okresów składkowych i nieskładkowych.

W wyniku przeprowadzonego postępowania odwoławczego od powyższej decyzji Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z dnia 28 września 2012 roku, w sprawie prowadzonej pod sygn. akt VIII U 1532/11, zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, poczynając od dnia 1 lipca 2010 roku do dnia 31 grudnia 2013 roku oraz w pozostałym zakresie umorzył postępowanie.

Wyrok Sądu Okręgowego z dnia 28 września 2012 roku, sygn. akt VIII U 1532/11, jest prawomocny od dnia 20 października 2012 roku oraz wpłynął do ZUS w dniu 7 listopada 2012 roku.

Dowód: wniosek o rentę – k. 41 akt ubezpieczeniowych plik III, decyzje – k. 57, 169 akt ubezpieczeniowych plik IV, odpis postanowienia Sądu Okręgowego z 22.02.2011r. wraz z uzasadnieniem – k. 125 – 133 akt ubezpieczeniowych plik IV, wyrok Sądu Okręgowego z 28.09.2012r. – k. 127 akt VII U 1532/11, zarządzenie – k. 128 akt VII U 1532/11, odpis wyroku Sądu Okręgowego z 28.09.2012r. z zaznaczoną datą wpływu do ZUS – k. 246 akt ubezpieczeniowych plik IV.

Decyzją z dnia 27 listopada 2012 roku organ rentowy wykonał prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 28 września 2012 roku i przyznał ubezpieczonej prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy do dnia 31 grudnia 2013 roku.

Decyzją z dnia 30 listopada 2012 roku organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do odsetek.

Dowód: decyzje – k. 257 – 259 akt ubezpieczeniowych plik IV.

Stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach ubezpieczeniowych oraz aktach sprawy o sygn. VIII U 1532/11, których autentyczność nie była kwestionowana w toku procesu, a Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia ich wiarygodności z urzędu. Sąd, w oparciu o przepis art. 217 § 3 k.p.c., oddalił wnioski dowodowe ubezpieczonej o zobowiązanie organu rentowego do przedstawienia wykazu świadczeń rentowych za okres od 29 kwietnia 2011 roku do 2 grudnia 2012 roku.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej D. M. należało oddalić.

Ogólną normą regulującą zasady i zakres odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za opóźnienie w ustalaniu i wypłacie świadczeń z ubezpieczenia społecznego jest przepis art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. z 2009 r., Dz. U. Nr 205, poz. 1585 ze zm.). Zgodnie z tym przepisem, Zakład Ubezpieczeń Społecznych w przypadku opóźnienia w wydaniu decyzji ustalających prawa do świadczeń lub niewypłacenia świadczeń zobowiązany jest do wypłaty odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to sytuacji, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Odpowiedzialność ZUS za opóźnienia kształtuje się zatem na zasadzie winy i jest ona wyłączona w każdym przypadku, gdy przyczyna opóźnienia powstała niezależnie od zachowania ZUS (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., sygn. II UK 214/02, opubl. OSNP z 2004 r., z. 5, poz. 89). Najczęściej odpowiedzialność tę wywołują błędy w wykładni lub zastosowaniu przepisów przez organ rentowy oraz dokonywanie błędnych ustaleń faktycznych.

Regulacja ta, z uwagi na swoje usytuowanie w systemie prawa ubezpieczeń społecznych, ma zastosowanie do wszystkich świadczeń wypłacanych przez ZUS, o ile nie wyłączają jej przepisy szczególne.

Drugą, obok winy, przesłanką zaktualizowania się obowiązku wypłaty odsetek, o których mowa w przepisie art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jest przekroczenie ustawowych terminów wypłacania świadczeń przez ZUS. Jej stwierdzenie wymaga sięgnięcia do regulacji odnoszącej się do poszczególnych rodzajów świadczeń. Zasady wypłaty świadczeń emerytalno – rentowych są regulowane ustawą z dnia 17 grudnia 1998 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. z 2009 r., Dz. U. Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

W zakresie rent, emerytur oraz innych świadczeń, określonych w przepisie art. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, termin ustalania i wypłaty świadczeń regulowany jest przez przepis art. 118 ust. 1 tejże ustawy. Zgodnie z nim, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. Zgodnie natomiast z ust. 1a, jeżeli jednak prawo do świadczenia lub jego wysokość ustalono orzeczeniem organu odwoławczego, za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego.

Stosownie natomiast do treści przepisu art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności do wydania decyzji.

Użycie słowa „również” w art. 118 ust. 1a ustawy o FUS wskazuje na fakt, iż przepis eksponuje tylko jedną z możliwości wyjaśnienia ostatniej okoliczności. Gdyby intencją ustawodawcy było automatyczne każdorazowe uznanie w przypadku wydania orzeczenia przez organ odwoławczy za datę wyjaśnienia okoliczności - datę wpływu orzeczenia do organu rentowego, słowo „również” w przepisie nie zostałoby użyte (teza II wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 21 grudnia 2006 r. w sprawie sygn. III AUa 1171/05, LEX nr 310385).

Uznać należy za słuszny pogląd, że użyte w przepisie słowo „również” wskazuje, iż jest to tylko jeden ze sposobów ustalenia daty wyjaśnienia ostatniej okoliczności, a nie - że jest tak w każdej sprawie, w której zapadło orzeczenie Sądu, bowiem w przeciwnym wypadku ZUS mógłby bez żadnych konsekwencji w każdej sprawie wydawać niekorzystne dla strony decyzje i wносить środki odwoławcze nawet bez żadnych podstaw prawnych, odsuwając na bardzo odległe terminy wypłaty należnych świadczeń.

Wykładnia systemowa cytowanego przepisu prowadzi do wniosku, że na potrzeby ustalenia odpowiedzialności organu rentowego z tytułu opóźnienia w ustaleniu lub wypłacie świadczeń, sens wyrażonej w tym przepisie normy prawnej jest następujący: za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia, o ile za nieustalenie tych okoliczności odpowiedzialności nie ponosi organ rentowy. Omawiany przepis może zatem dotyczyć wyłącznie takiej sytuacji, w której dla wykazania okoliczności, która miałaby wpływ na prawo do świadczenia lub na jego wysokość, dopiero w postępowaniu sądowym, zostały przedstawione odpowiednie dowody, z których strona mogła skorzystać w postępowaniu przed organem rentowym, lecz tego nie uczyniła (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 26 września 2006 r. w sprawie sygn. III AUa 1126/05, LEX nr 310445).

Sąd Okręgowy w Gdańsku w wyroku z dnia 28 września 2012 roku zmienił zaskarżoną decyzję ZUS z dnia 28 kwietnia 2011 roku odmawiającą prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy i przyznał ubezpieczonej prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, poczynając od dnia 1 lipca 2010 roku do dnia 31 grudnia 2013 roku, po przeprowadzeniu postępowania dowodowego opartego nie tylko na dokumentach zgromadzonych w aktach ZUS, ale także na dowodach w postaci opinii biegłych sądowych kardiologa, neurologa, chirurga – ortopedy, ginekologa – endokrynologa, gastroenterologa, przeprowadzonych w toku postępowania odwoławczego. Wyrok ten jest prawomocny od dnia 20 października 2012 roku. Jak zostało ustalone, wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 28 września 2012 roku wpłynął do ZUS w dniu 7 listopada 2012 roku.

Należy wskazać przede wszystkim, że przeprowadzenie przedmiotowych dowodów z opinii biegłych miało zasadnicze znaczenie dla ustalenia prawa do renty wnioskodawczyni, gdyż nie wniosła ona sprzeciwu od orzeczenia Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 4.04.2011r., który jako datę powstania częściowej niezdolności do pracy ustalił dzień 22.10.2010r. Dopiero ustalenia Sądu w tym zakresie, oparte na dopuszczonych przez Sąd z urzędu opiniach biegłych lekarzy pozwoliły na przyjęcie jako daty częściowej niezdolności do pracy 1.07.2010r. Gdyby wnioskodawczyni w postępowaniu przed organem rentowym zakwestionowała ewentualnie datę ustalenia początku częściowej niezdolności do pracy być może postępowanie zakończyłoby się już przez Zakładem Ubezpieczeń Społecznych.

W tych okolicznościach, zdaniem Sądu, za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności w niniejszej sprawie należało uznać dzień wpływu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku, tj. 7 listopada 2012 roku. Prawomocny wyrok Sądu Okręgowego z dnia 28 września 2012 roku był prawidłowy, a zaskarżona decyzja z dnia 28 kwietnia 2011 okazała się być wadliwa. Okoliczności istotne dla przyznania ubezpieczonej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy zostały wyjaśnione przez Sąd Okręgowy w sprawie prowadzonej pod sygn. akt VIII U 1532/11, a zatem od daty wpływu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego należało liczyć ustawowy termin 30 dni do wydania decyzji. Organ rentowy, wykonując prawomocny wyrok Sądu Okręgowego z 28 września 2012 roku, nie przekroczył 30-dniowego terminu do wydania decyzji. Sąd zważył, iż decyzją z dnia 30 listopada 2012 roku organ rentowy wykonał prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 28 września 2012 roku, który wpłynął do ZUS w dniu 7 listopada 2012 roku.

Rozpoznając odwołanie ubezpieczonej, Sąd miał również na uwadze stanowisko Trybunału Konstytucyjnego wyrażone w wyroku z dnia 11 września 2007 roku w sprawie sygn. akt P 11/2007, iż art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych rozumiany w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy, jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Sąd uznał, iż w niniejszej sprawie organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Jak zostało wskazane, Sąd w sprawie sygn. akt VIII U 1532/11 ustalając datę powstania częściowej niezdolności do pracy ubezpieczonej oparł się na dowodach w postaci opinii biegłych sądowych. Ostatnia okoliczność niezbędna do wydania decyzji została zatem ustalona w toku toczącego się postępowania przed Sądem I instancji. Dopiero na etapie postępowania sądowego można było w sposób nie budzący wątpliwości stwierdzić, że ubezpieczona jest częściowo niezdolna do pracy od dnia 1 lipca 2010 roku do dnia 31 grudnia 2013 roku.

W konkluzji, mając na uwadze powyższy stan faktyczny i prawny, Sąd, działając na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, oddalił odwołanie ubezpieczonej jako bezzasadne.

SSO Katarzyna Antoniewicz